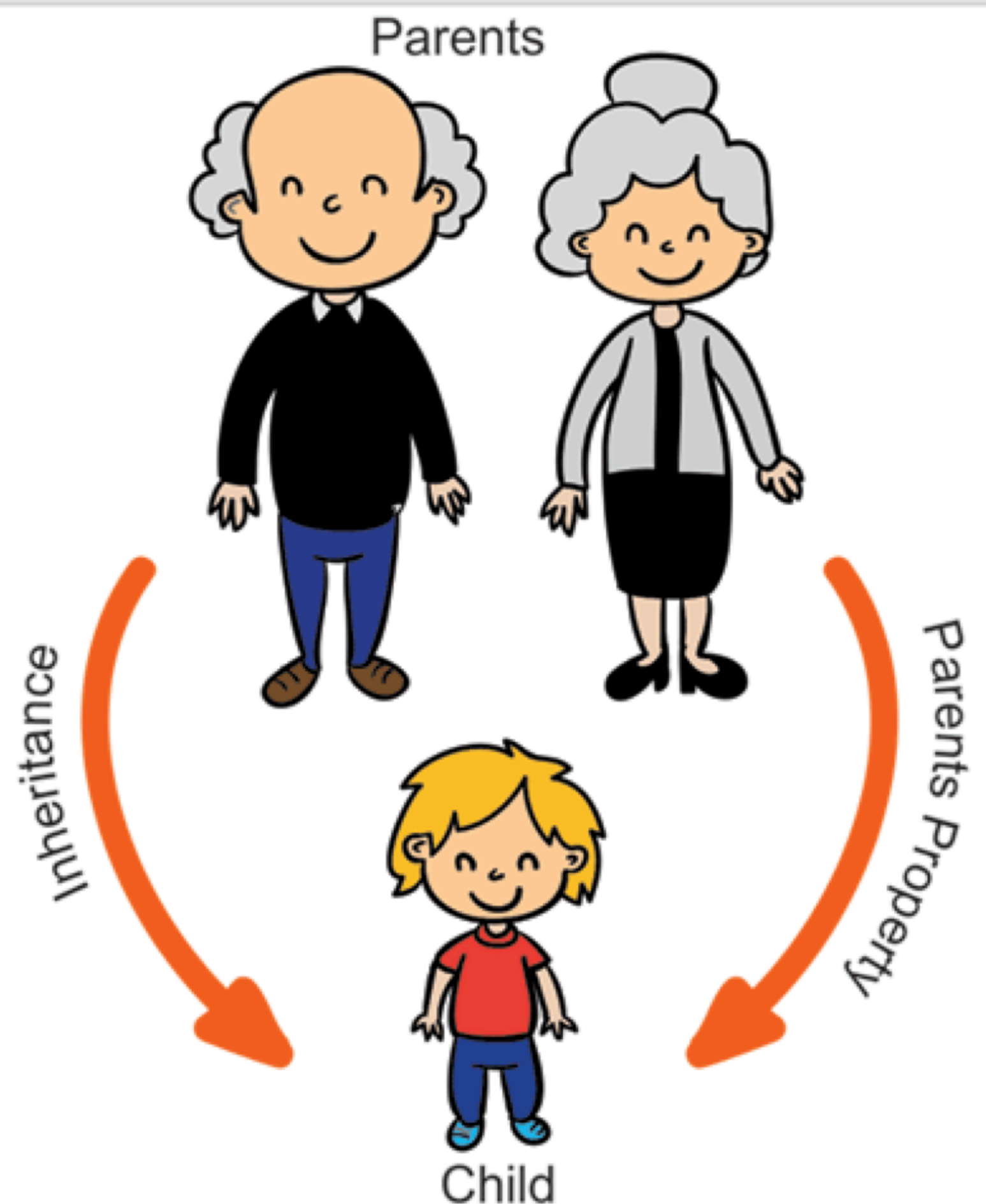

Objektinis Programavimas

Paveldėjimas (*Inheritance*)

Turinys

1. Motyvacija
2. Paveldėjimas
3. Paveldėjimo formos
4. Išvestinės klasės kūrimas
5. Prieigos specifikatoriai
6. Paveldėtų funkcijų naudojimas
7. Daugialypis paveldėjimas

Motyvacija (1)

Kelios kodo eilutės, kelios sugaištos minutės ir 4-a praktinė užduotis "*atlikta*"! 😊

```
#include <iostream>
#include <vector>

template<typename T>
class Vector : public std::vector<T> {
public:
    using std::vector<T>::vector; // naudoti c-tor'ius iš std::vector
};

int main() {
    Vector<int> v(10,1);
    std::cout << "v[9] = " << v[9] << std::endl;
    v.push_back(2);
    std::cout << "v[10] = " << v[10] << std::endl;
    std::cout << "v[11] = " << v[11] << std::endl; // Ką gausime čia?
}
```

Motyvacija (2)

Norint prisitaikyti egzistuojančių klasių funkcionalumą savo poreikiams

```
#include <iostream>
#include <vector>

template<typename T>
class Vector : public std::vector<T> {
public:
    using std::vector<T>::vector; // naudoti c-tor'ius iš std::vector
    T& operator[](int i) { return std::vector<T>::at(i); } // patikrina range
    const T& operator[](int i) const { return std::vector<T>::at(i); } // patikrina range const objektams
};

int main() {
    Vector<int> v(10,1);
    std::cout << "v[9] = " << v[9] << std::endl;
    v.push_back(2);
    std::cout << "v[10] = " << v[10] << std::endl;
    std::cout << "v[11] = " << v[11] << std::endl; // 0 ką dabar gausime?
}
```

Motyvacija (3)

Norint išplėsti egzistuojančių klasių funkcionalumą

```
/* Vector kodas iš ankstesnės skaidrės */
// Vector'ių sudėtis
template<typename T>
Vector<T> operator+(const Vector<T>& a, const Vector<T>& b) {
    if (a.size() != b.size())
        throw std::runtime_error("Vektorių dydžio neatitikimas!");
    auto size = a.size();
    Vector<T> c(size);
    for (size_t i = 0; i != a.size(); ++i)
        c[i] = a[i] + b[i];
    return c;
}

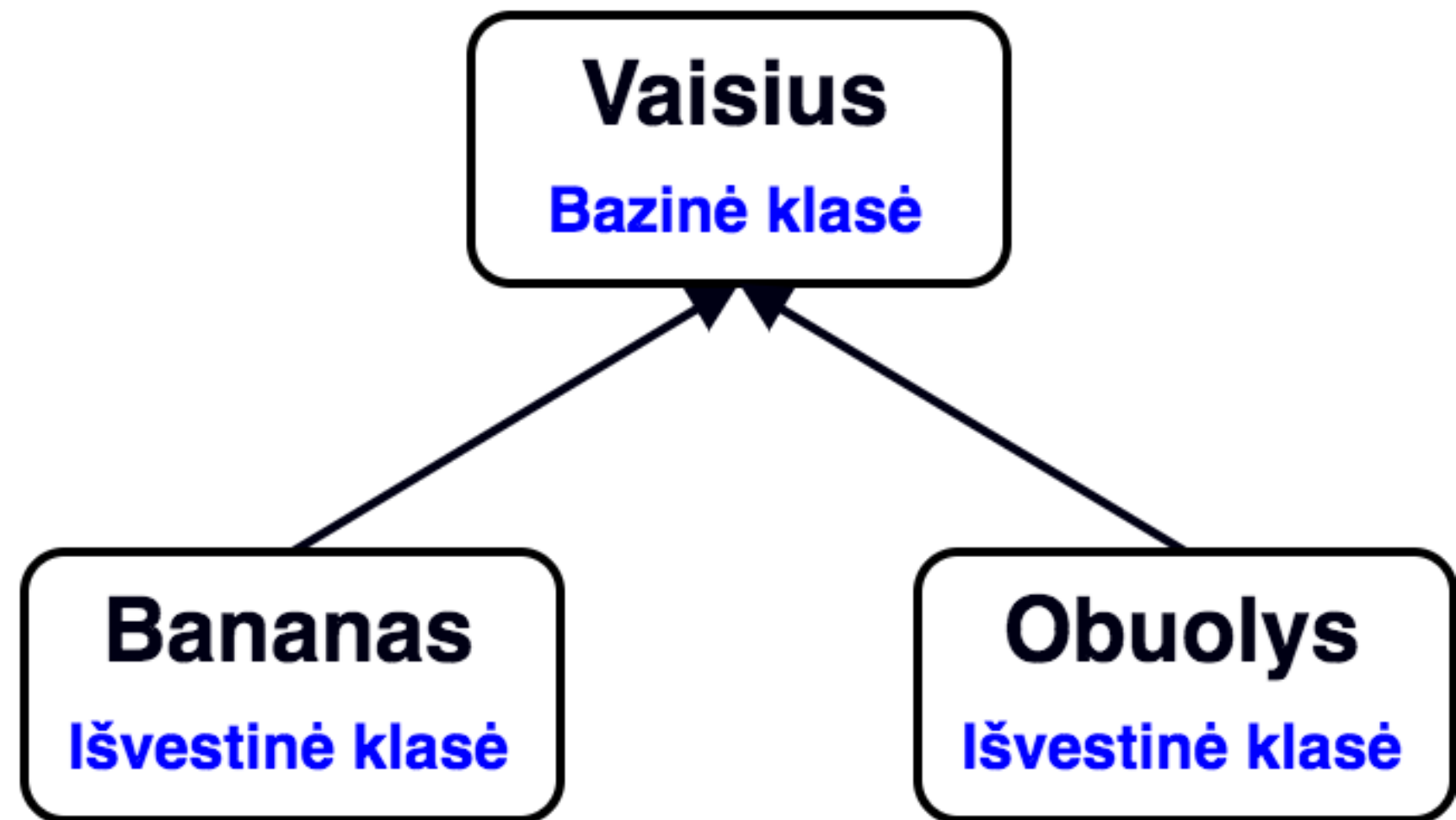
int main() {
    Vector<int> v1(10, 1);
    Vector<int> v2(10, 2);
    Vector<int> v3 = v1 + v2; // sudėdame Vector'ius
}
```

Paveldėjimas (*inheritance*) (1)

- Objektiškai orientuotame programavime (OOP) **paveldėjimas** (*inheritance*) yra vienas svarbiausių ir naudingiausių principų/mechanizmų.
- C++ kalboje klasės gali paveldėti kitos klasės ar net kelių klasių duomenis (*member variables*) ir metodus (*member functions*).
- Tokiu būdu galime kurti naujas klases išplečiant egzistuojančių funkcionalumą.

Paveldėjimas (*inheritance*) (2)

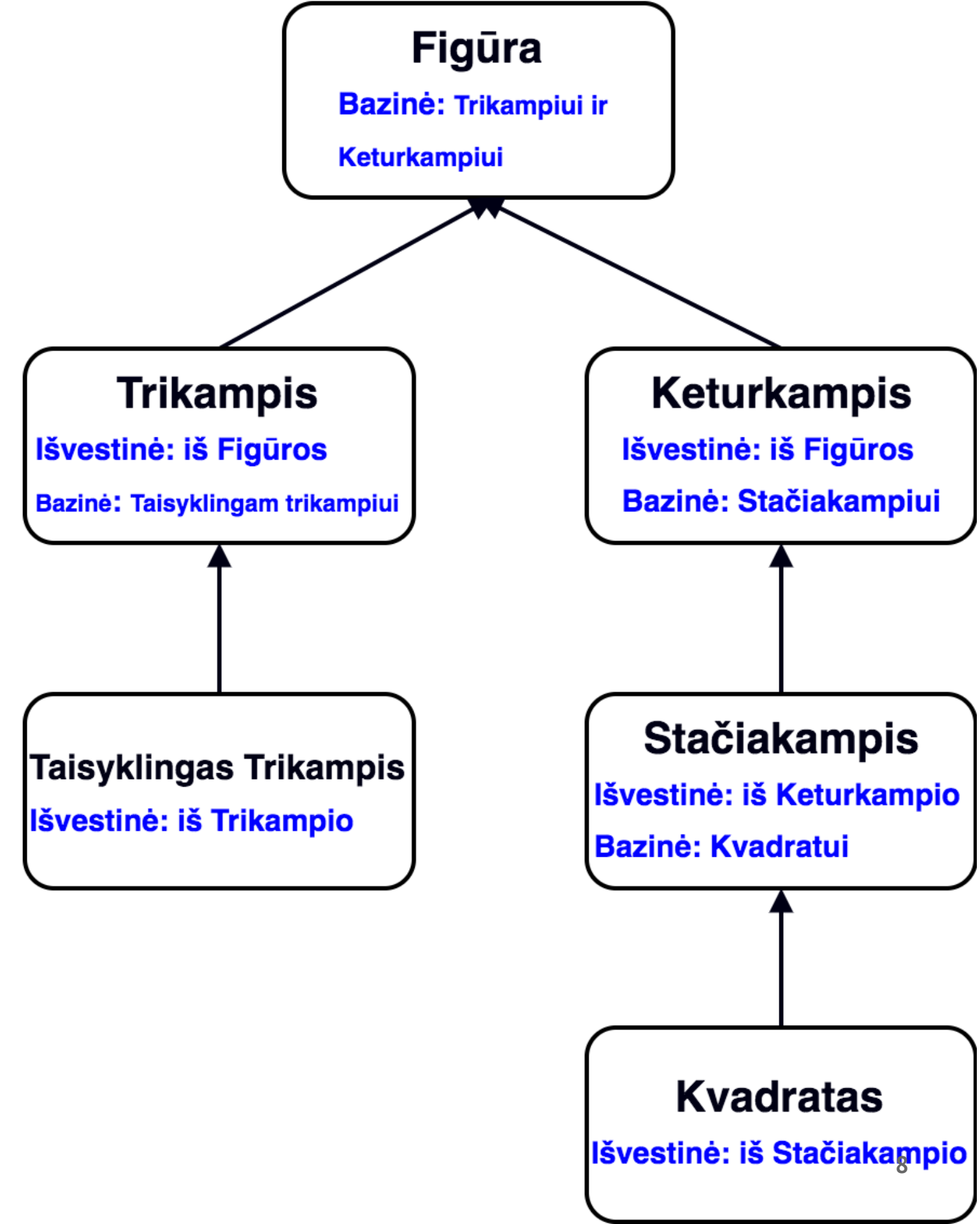
- Klasė, iš kurios paveldimos visos savybės vadinama **bazinė klasė** (*base class*) ar (*parent class*), o ją papildanti - **išvestinė klasė** (*derived class*) ar (*child class*).
- Jei bazinėje klasėje ištaisomos klaidos ar realizuojamos naujos funkcijos, visa tai automatiškai paveldi išvestinės klasės!

Paveldėjimas (*inheritance*) (3)

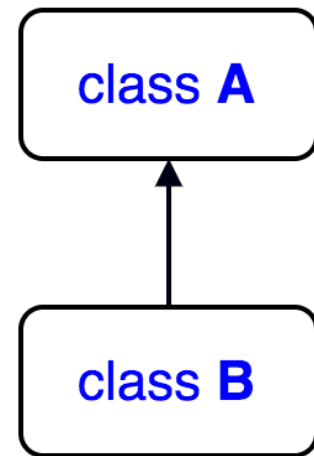
- Tam tikros klasės tuo pat metu gali būti išvestinės (iš ankstesnės bazinės klasės) ir bazinės klasės iš jų naujai išvedamoms klasėms.

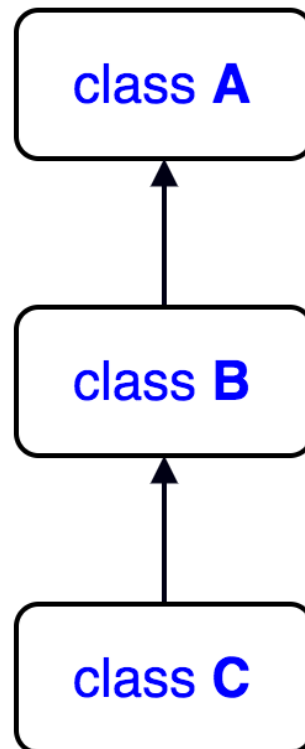

Paveldėjimo formos

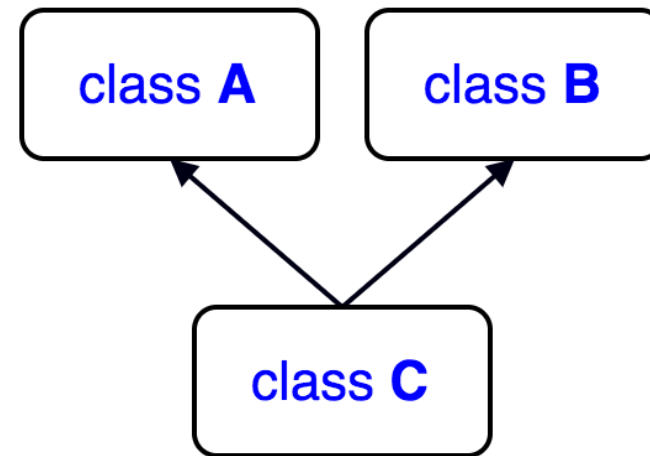
Vienkartinis paveldėjimas
(Single Inheritance)

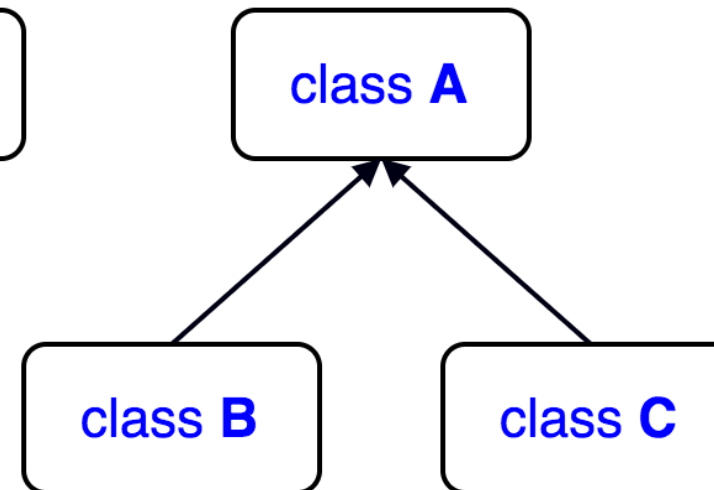
Daugiapakopis paveldėjimas
(Multi-Level Inheritance)

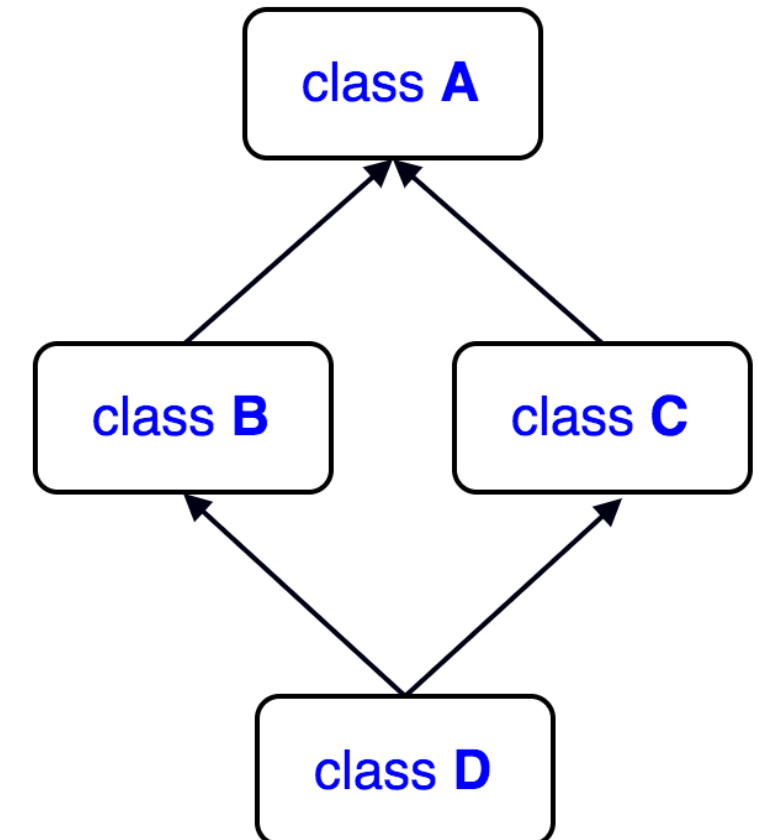
Daugialypis paveldėjimas
(Multiple inheritance)

Hierarchinis paveldėjimas
(Hierarchical inheritance)

Hibridinis paveldėjimas
(Hybrid inheritance)

Bazinės (base) klasės kūrimas

```
#include<iostream>
#include<string>

class Base {
public: // "pasitaissime" dėl incapsuliavimo netrukus :)
    std::string vardas;
    Base(std::string v = "") : vardas{v} { }
    std::string getVardas() const { return vardas; }
};

int main() {
    Base b{"Remigijus"}; // C++ išskiria atmintį ir iškviečia konstruktorių ją inicializuoti.
    std::cout << b.getVardas() << std::endl;
    return 0;
}
```

— Base yra tradicinė **bazinė** klasė.

Išvestinės (derived) klasės kūrimas (1)

```
class DerivedClass : accessSpecifier BaseClass { ... };
```

- Prieigos specifikatorius (`accessSpecifier`) gali būti: **public**, **protected** ir **private** (numatytasis).
- Specifikatorius nustato išvestinės klasės paveldimumo lygį (*apie tai netrukus*).
- Bazinė klasė neturi priėjimo prie išvestinės klasės duomenų ir funkcijų!

Išvestinės (derived) klasės kūrimas (2)

```
#include<iostream>
#include<string>
#include "Base.h" // Base klasės realizacija

class Derived : public Base {
public:
    int amzius;
    Derived(int a = 0) : amzius{a} { }
    int getAmzius() const { return amzius; }
};

int main() {
    Base b{"Remigijus"};
    std::cout << b.getVardas() << std::endl;
    Derived d{36};
    std::cout << d.getAmzius() << std::endl;
    std::cout << d.getVardas() << std::endl; // Ką gausime čia?
    return 0;
}
```

Išvestinės (derived) klasės kūrimas (3)

- Išvestinė klasės objektų konstravimas vyksta dvejomis pakopomis: pirmiausia sukonstruojama **bazinė** dalis (aukščiausiai esanti paveldimumo medyje), o tuomet **išvestinė(s)** dalis(-ys), iki žemiausiai paveldimumo medyje esančio palikuonio.
- Taigi, kai mes sukuriame išvestinį objektą, pirmiausia iškviečiamas bazinis (numatytasis) konstruktorius ir tik po to išvestinis konstruktorius.

Išvestinės (derived) klasės kūrimas (4)

— Papildžius **Base** ir **Derived** konstruktorius:

```
// Konstruktoriai
Base(std::string v = "") : vardas{v} { std::cout << "Base c-tor\n"; }
Derived(int a = 0) : amzius{a} { std::cout << "Derived c-tor\n"; }
```

```
int main() {
    Derived d{36};
    std::cout << d.getAmzius() << std::endl;
    return 0;
}
```

```
/* Gauname:
Base c-tor
Derived c-tor
36
```

Išvestinės (derived) klasės kūrimas (5)

```
// Includinam viską ko reikia
```

```
int main() {  
    Base b{"Remigijus"};  
    std::cout << b.getVardas() << std::endl;  
    Derived d{36};  
    std::cout << d.getAmzius() << std::endl;  
    std::cout << d.getVardas() << std::endl; // Ką čia gausime?  
    return 0;  
}
```

- Kaip inicializuoti **d.vardas** reikšmę?
- Ok, ignoruojame, kad vardas yra **public** 😊 Tuo j jis bus **private**, kaip ir turėtų būti 😊

Išvestinės (derived) klasės kūrimas (6)

```
// Pirmas bandymas: per member-initializer list'a
Derived(int a = 0, std::string v = "") : amzius(a), vardas{v} { }

int main() {
    Derived d{36, "Remis"}; // Ar viskas gerai?
    return 0;
}
```

- Tik nepaveldėti kintamieji gali būti (member) inicializuoti išvestinio konstruktoriaus! Kodėl?
- Kas jei **Base** klasės kintamieji yra `const` ar `&` tipo?

Išvestinės (derived) klasės kūrimas (7)

```
// Antras bandymas: konstruktoriaus viduje
Derived(int a = 0, std::string v = "") : amzius(a) { vardas = v; }

int main() {
    Derived d{36, "Remis"}; // Ar viskas gerai?
    return 0;
}
```

— Paveldėtiems `public` ir `protected` kintamiesiems galima pakeisti jų reikšmes konstruktoriaus viduje!

Išvestinės (derived) klasės kūrimas (8)

- Tačiau tokiu būdu vardas reikšmė yra priskiriama du kartus: 1-ą kartą per **Base** initializer-list'ą, 2-ą kartą **Derived** konstruktoriaus viduje.
- Be to, šios reikšmės nemato **Base** konstruktorius.
- Galiausiai kaip ir prieš tai atveju, kas jei **Base** klasės kintamieji yra `const` ar `&` tipo?
- Kas būtų, jei `Base::vardas` būtų (kaip ir turėtų būti) `private`?

Išvestinės (derived) klasės kūrimas (9)

```
// Trečias bandymas: inicializuojame per reikiamą Base c-tor'į,  
// nes konstruktoriai nepaveldimi  
Derived(int a = 0, std::string v = "") : Base{v}, amzius(a) { }  
  
int main() {  
    Derived d{36, "Remis"}; // Ar viskas gerai?  
}
```

- Kaip dabar su const ir & tipo kintamaisiais?
- Kaip dėl std::string vardas ir int amzius tapimo private tipo kintamaisiais?

Nepaveldimi bazinės klasės metodai

- Konstruktorius

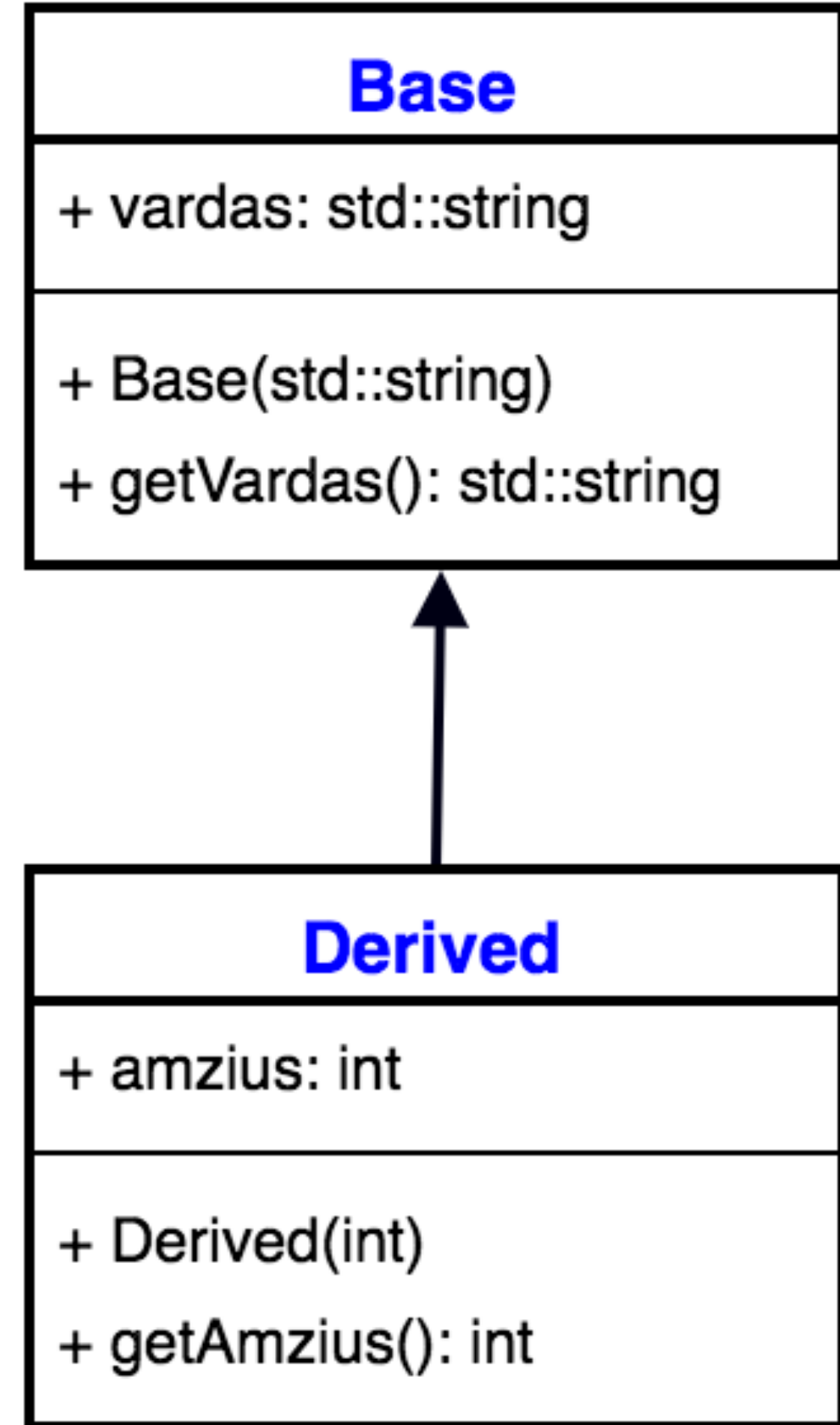
```
Derived d{36, "Remis"};  
d.Base("Remigijus"); // kažkas tokio tikrai neveiks :)
```

- Kopijavimo konstruktorius (*copy constructor*)
- Priskyrimo operatorius (operator=)
- Destruktorius
- Draugiškos klasės

UML diagramos

Klasių struktūrą ir paveldimumo schemas patogiu pateikti UML (*Unified Modeling Language*) diagrama.

- Nurodomi klasių pavadinimai, duomenys, konstruktoriai, destruktoriai ir metodai.
- Paveldimumas žymimas rodykle link bazinės klasės.
- Išvestinės klasės pateikiama tik pavadinimas ir papildomi laukai.

Prieigos specifikatoriai (1)

- Iki šiol pavyzdžiuose naudojome **public** paveldėjimą.
- Mes jau esame susipažinę su **private** ir **public**:

```
class Base {  
private:  
    std::string vardas; // pasiekia Base nariai, friend'ai, bet ne išvestinės klasės  
public:  
    std::string pavarde; // pasiekia be kas  
};
```

- Paveldėjime naudojama ir **protected**, kurios narius pasiekia klasės nariai, draugai ir išvestinės klasės.

Prieigos specifikatoriai (2)

```
class Base {
private:
    std::string vardas; // pasiekia Base nariai, friend'ai, bet ne išvestinės klasės
public:
    std::string pavarde; // pasiekia be kas
protected:
    std::string pravarde; // pasiekia Base nariai, friend'ai ir išvestinės klasės
};

class Derived: public Base {
public:
    Derived() {
        vardas    = "Remigijus"; // negalima pasiekti private iš išvestinės klasės
        pavarde   = "Paulavičius"; // galima pasiekti public iš išvestinės klasės
        pravarde  = "Hmm?"; // galima pasiekti protected iš išvestinės klasės
    }
};

int main() {
    Base b;
    b.vardas    = "Neremigijus"; // Ar galima?
    b.pavarde   = "Nepaulavičius"; // Ar galima?
    b.pravarde  = "Nehmm"; // Ar galima?
}
```

Pasiekiamumas priklausomai nuo prieigos specifikatoriaus

Klasės viduje (realizacijoje) ir kuriant klasės objektus ("išorėje") pasiekiamumai skiriasi:

Prieigos specifikatorius bazinėje klasėje	Pasiekiamumas bazinėje klasėje	Pasiekiamumas išvestinėje klasėje	Bazinės klasės objekto pasiekiamumas
Public	👍	👍	👍
Protected	👍	👍	👎
Private	👍	👎	👎

Prieigos specifikatoriai ir paveldėjimo tipai

Išvestinės klasės prieigos specifikatoriai (pasiekiamumas) priklausomai nuo paveldėjimo tipo:

Prieigos specifikatorius bazinėje klasėje	Public paveldėjimas	Protected paveldėjimas	Private paveldėjimas
Public	Public	Protected	Private
Protected	Protected	Protected	Private
Private	Nepasiekiamas	Nepasiekiamas	Nepasiekiamas

Paveldėtų funkcijų naudojimas (1)

```
#include<iostream>
#include<string>

class Base {
protected:
    std::string vardas;
public:
    Base(std::string v = "") : vardas{v} { }
    std::string getVardas() const { return vardas; }
    void whoAmI() { std::cout << "Aš esu Base klasė\n"; }
};

class Derived : public Base {
protected:
    int amzius;
public:
    Derived(int a = 0, std::string v = "") : Base{v}, amzius{a} { }
    int getAmzius() const { return amzius; }
};

int main() {
    Base b{"Remigijus"};
    std::cout << b.getVardas() << std::endl; // Ką čia gausime?
    Derived d{36, "Remis"};
    std::cout << d.getVardas() << std::endl; // Ką čia gausime?
    d.whoAmI();                             // Ką čia gausime?
}
```

Paveldėtų funkcijų naudojimas (2)

- Kai nario funkcija yra iškviečiama iš paveldėtosios klasės objekto, kompiliatorius pirmiausia ieško šios funkcijos paveldėtoje klasėje.
- Kadangi `Derived::getVardas()` nerado, tuomet "*lipa*" paveldėjimo medžiu aukštyn, tol kol suranda pirmąją tinkančią: `Base::getVardas()`.
- Išvestinėse klasėse paveldėtas funkcijas galima per naują apibrėžti!

Paveldėtų funkcijų perrašymas (1)

```
// Viskas kaip anksčiau
class Derived : public Base {
protected:
    int amzius;
public:
    Derived(int a = 0, std::string v = "") : Base{v}, amzius{a} { }
    int getAmzius() const { return amzius; }
    void whoAmI() { std::cout << "Aš esu Derived klasė\n"; }
};

int main() {
    Base b{"Remigijus"};
    b.whoAmI(); // Ką čia gausime?
    Derived d{36, "Remis"};
    d.whoAmI(); // Ką čia gausime?
}
```

Paveldėtų funkcijų perrašymas (2)

```
// Viskas kaip anksčiau
class Derived : public Base {
protected:
    int amzius;
public:
    Derived(int a = 0, std::string v = "") : Base{v}, amzius{a} { }
    int getAmzius() const { return amzius; }
    void whoAmI() { std::cout << "Aš esu Derived klasė\n"; }
    void fullHierarchy() { // apjungiamo f-jas iš abiejų klasių
        Base::whoAmI();    // kviečiame iš Base klasės
        whoAmI();          // kviečiame iš Derived klasės
    }
};

int main() {
    Derived d{36, "Remis"};
    d.fullHierarchy(); // Ką čia gausime?
}
```


Paveldėtų funkcijų prieigos (pasiekiamumo) keitimas (1)

```
// čia: getVardas() yra ne public, o protected!  
// Pasiekiamas tik Base ir Derived klasių viduje.  
class Base {  
protected:  
    std::string vardas;  
    std::string getVardas() const { return vardas; }  
public:  
    Base(std::string v = "") : vardas{v} { }  
    void whoAmI() { std::cout << "Aš esu Base klasė\n"; }  
};  
  
int main() {  
    Derived d{36, "Remis"};  
    std::cout << d.getVardas() << std::endl; // Ką čia gausime?  
}
```

Paveldėtų funkcijų prieigos (pasiekiamumo) keitimas (2)

C++ galima pakeisti paveldėtos klasės narių prieigos specifikatorių išvestinėje klasėje per **using** deklaraciją:

```
class Derived : public Base {
protected:
    int amzius;
public:
    Derived(int a = 0, std::string v = "") : Base{v}, amzius{a} { }
    // Base::getVardas() iš protected pakeičiame į public
    using Base::getVardas; // Svarbu: be skliaustų "()"!
};

int main() {
    Derived d{36, "Remis"};
    std::cout << d.getVardas() << std::endl; // Ką čia gausime?
    Base b{"Remigijus"};
    std::cout << b.getVardas() << std::endl; // 0 ką čia gausime?
}
```

Paveldėtų funkcijų prieigos (pasiekiamumo) keitimas (3)

- Galime pakeisti prieigos specifikatorius tik tiems **Base** nariams, kuriuos **Derived** klasė pasiekia, t.y., negalima iš `private` į `public` ar `protected`.
- Galima tą pati gauti ir be **using deklaracijos** (žodelio), tačiau šis būdas daugiau neberekomenduojamas.
- Galimas ir atvirkštinis būdas, t.y. sumažinti **Base** klasės narių prieigą **Derived** klasėje, t.y. paslėpti dalį funkcionalumo egzistuojančio **Base** klasėje.

Paveldėtų funkcijų prieigos (pasiekiamumo) keitimas (4)

```
class Base {
protected:
    std::string vardas;
public:
    Base(std::string v = "") : vardas{v} { }
    std::string getVardas() const { return vardas; }
    void whoAmI() { std::cout << "Aš esu Base klasė\n"; }
};

class Derived : public Base {
protected:
    int amzius;
    using Base::whoAmI; // Padarėme, kad nebūtų pasiekiamas Derived objektams
public:
    Derived(int a = 0, std::string v = "") : Base{v}, amzius{a} { }
    int getAmzius() const { return amzius; }
};

int main() {
    Derived d{36, "Remis"};
    d.whoAmI(); // Ką čia gausime?
}
```

Paveldėtų funkcijų prieigos (pasiekiamumo) keitimas (5)

```
// Alternatyvus būdas: su `delete` irgi galima tą patį rezultatą gauti
class Derived : public Base {
protected:
    int amzius;
    //using Base::whoAmI; // Padarėme, kad nebūtų pasiekiamas Derived objektams
public:
    Derived(int a = 0, std::string v = "") : Base{v}, amzius{a} { }
    int getAmzius() const { return amzius; }
    void whoAmI() = delete; // Padarėme šią funkciją neprieinamą
};
```

- Tokiu būdu galime prastai "suprojektuotas" bazines klases "ištaisyti" paveldėtose klasėse, pvz. `public` tipo duomenis paslepiant į `private`.

Daugialypis (*multiple*) paveldėjimas (1)

```
class Zmogus {
protected:
    int amzius;
    std::string vardas;
public:
    Zmogus(int amz = 0, std::string v = "") : amzius{amz}, vardas{v} { }
    int getAmzius() const { return amzius; }
    std::string getVardas() const { return vardas; }
};

class Darbuotojas {
protected:
    int alga;
public:
    Darbuotojas(int alg = 0) : alga{alg} { }
    int getAlga() const { return alga; }
};

// Studentas visgi yra žmogus :) ir tuo pat metu gali būti dirbantis!
class Studentas : public Zmogus, public Darbuotojas {
private:
    double vidurkis; // mokymosi vidurkis
public:
    Studentas(int amz = 0, std::string v = "", int alg = 0, double avg = 0)
        : Zmogus{amz, v}, Darbuotojas{alg}, vidurkis{avg} { }
    int getVidurkis() const { return vidurkis; }
};
```

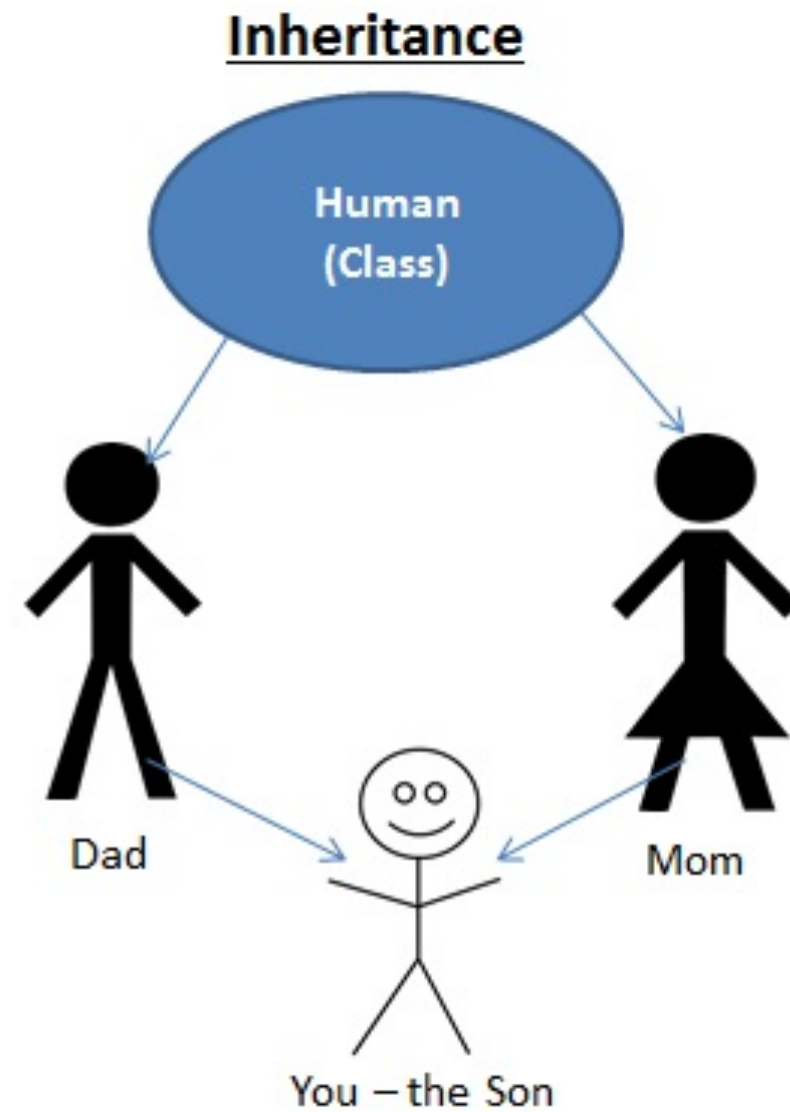
Daugialypis (*multiple*) paveldėjimas (2)

```
// Includinam reikalingas klases ir kitus dependenc'us
int main() {
    Studentas s1{20, "Jonas", 1000, 7.5};
    Studentas s2{18, "Petras"};
    std::cout << s1.getVardas() << " uždirba: " << s1.getAlga() << std::endl;
    std::cout << s2.getVardas() << " uždirba: " << s2.getAlga() << std::endl;
}
```

- Daugiau žalos, negu naudos - geriau vengti.
- Pvz. jei kelios bazinės klasės turi funkciją tuo pačiu pavadinimu, kuri iškviečiama išvestinėje klasėje?

Klausimai?!

You the Son, Inherited qualities from Mom and Dad